

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, per Casus practicos exposita, nunc quartò ab ipso Authore revisa ... & in 4. Tomulos sic divisa, ut pro libitu in duas aut 4. Partes commodè compingi possit

à Casu XXXVII usque ad Casum LXXV. inclus. exhibens Materiam de Restitutione, de Contractibus, de Religione & Vitiis eidem oppositis

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1752

VD18 13475452-001

Casus LX. De Contractu societatis, Assecuratione, Fidejussione, Pignore, Hypotheca.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39820

spiritualia ad lufum eâ v. g. conditione, ut victus
teneatur orare quinquies Pater & Ave, audire
vel legere Missam pro defunctis, juxta *Lopez*
est mortale, consentit *Lug. num. 5.* Si alter ex-
ponat aliquid temporale, v. g. stipendium soli-
um vel etiam plus, alter verò Missam, quia pu-
tatur tunc esse periculum simoniæ, sed id meliùs
argant *Rodrig. Steph. Dian. r. 41. apud La Croix*
num. 1096. Nam non ideo res spiritualis æ-
quiparatur temporali, sicut non æquiparatur,
si Missa legatur pro stipendio; sed offertur
in pretio rei spiritualis loco temporalis alioquin
videnda.

C A S U S L X.

De Contractu societatis, Assicura-
tione, Fidejussione, Pignore,
Hypothecâ.

Nenius dat *Cajo* suas pecunias pro communi
lucro ad *Negotiationem*, assicurato capita-
lem vaccas cum obligatione de qualibet an-
ni dandi vitulum servato numero integro. 1.
Solata societate negotiator ob impensam frustra
operam aliquid de sorte retinet. 2. Fidejubet
pro pretium, etsi non sit periculum, ex post cre-
ditori aliquid offert, ut se à fidejussione liberet.
3. 4. Antè sententiam solvere renuit, eò quòd
vires, inter quos mulier, Prelatus, Religiosus,
&c. fidejusserint, & debitor impetrârit proroga-
tionem, vel sua bona dilapidare incipiat. 5.

R 5

Mer-

Merces Caji affecurat, quas ex privatis litteris jam novit esse extra periculum. 6. 7. Affecurat mille, cum ipse tantum habeat 500. 8. Pignora & hypothecas alienat, aliis oppignorat. 9. 10. Et quia debitor est in mora solvendi, pignus vendit, vel sibi emit, etsi id non facere promiserit. 11. Fructus pignoris percipit, & pignus habet à Pralato absque consensu Caputuli. 12. Pro Resol.

QUÆR. I. Quid sit societas, & quæ ad eam condiciones requirantur?

- I. *Æ.* Societas est contractus, quo aliqui ad negotiationem & commune lucrum conferunt rem ad lucrandum idoneam, v.g. pecuniam, mercem, operam, animalia, &c. hic contractus est iustus & licitus, dummodò adsint sequentes condiciones:

1. Ut negotiatio, ad quam societas instituitur, sit honesta.

2. Ut communia sint lucra, damna & expensæ pro bono societatis factæ, ita tamen, ut plus lucri percipiat, qui plus pecuniæ, vel operæ contulerit.

3. Ut res vel capitale collatum maneat sub dominio & periculo conferentis, ita ut si casu & sine alterius culpâ pereat, pereat conferenti, & in hoc præcipuè societas distinguitur à mutuo, in quo res mutuata transit in dominium mutuatarii, cui proinde etiam res perit, *S. Th. 2. 2. q. 78. a. 2. ad 5.* Possunt tamen societati contractus affectionis, & similes adjungi, v.g. do 1000. florenos ad negotiationem, ex quâ sperare possum circiter 200. in lucrum, ut mihi capitale affecures, remitto tibi spem lucri in 100. ut iterum affecures certum lucrum, v.g. 5. in 100. denuò remitto

hæc affecuratio non est usuraria, sed iusta, dummodo verè societatem exerceas, & dominus penes te remaneat, altèrque non suo tantùm, sed & tuo nomine negotietur negotiatione lucrativa, aliàs enim erit verum mutuum, & usura imputata; quòd autem majores fructus ex negotiatione sperantur, pericula verò, & expensæ sunt minima, eò plus lucri, v. g. 7. vel etiam 8. in 100. peti possunt. Econtrà si fructus negotiationis sit minimus, expensæ autem & pericula graviora, minima, v. g. tantùm duo vel tria in 100. peti debent, præ estimationem prudentium, *Nav. Laym hic ad num. 2.* Hinc patet, licitum posse esse contractum, quo rustico ad pascua do 10. v. g. vaccæ, eà conditione, ut numerum integrum servet, & de quâlibet vaccâ annuò det vitulum, ipse vero lac & stercorations sibi retineat. Idem est in grege ovium vel gallinarum, dummodo rustici expensæ, industriæ, & pericula per lac vaccarum, aut lanam ovium ad æqualitatem compensentur.

4. Si societas finiatur, cuilibet sua fors est reddenda, etiam si nullum adsit lucrum, nec proprietas, qui suam operam contulit, & quasi gratis credidit, de sociorum sorte aliquid retinere potest; quia si pecunia periisset, periisset suo domino: ergo similiter opera sua domino perit. Hoc obstat, quòd opera fortè plus valuerit, quàm pecuniæ, nam tunc quidem operam collocauti plus lucri debebatur, non tamen aliquid de sorte sociorum. Econtrà si pecunia ab altero collocata plus valeat, quàm tua opera, plus quidem lucro peti potest, à te tamen nihil, præter operam, quam contulisti, ita ferè *Laym. de Tamb. l. 9. t. 8. Sporer t. 6. c. 6. à num. 50.*

Lug.

Lug. d. 30. La Croix à num. 1097. Viva. op. 4. 3.

a. 3.

QUÆR. II. Quid circa Fidejussionem?

3. **1.** Sequent. **1.** Fidejussio est contractus, quo aliquis suscipit in se alienum debitum solvendum in defectu principalis; dico, in defectu principalis, quia fidejussor regulariter conveniri non potest, nisi, excusso prius principali, constet, eum non esse solvendo; dico: regulariter, nam si principalis notoriè non sit solvendo, aut ejus excussio ob absentiam, vel aliam causam esset impossibilis, tunc fidejussor primò excuti potest. *Mynsing. cent. 2. observ. 15. Eng. l. 3. c. 22. num. 9.* Hæc obligatio etiam transit ad hæredes, l. 24. *C. de fidej.*

2. Si fidejussor solverit pro principali, tenetur hic ei solutum refundere unà cum expensis vel damnis, si quæ passus est ex morâ, vel culpâ debitoris principalis.

4. **3.** Fidejussor potest aliquid accipere pro fidejussione, uti certum est, si adsit periculum, vel molestia; si verò absit omne periculum, adhuc modicum quid accipi posse arbitrio prudentis, docet *Sotus, Azor,* alique apud *P. Navar. l. 3. c. 2. num. 247. Sponer num. 82. La Croix num. 390.* quia ejusmodi obligationem in se suscipere, est de se pretio æstimabile, sicut obligatio mutuandi in futuro, ut habet communis, & obligatio ad solvendum in defectu alterius est reverà obligatio ad dandum virtualiter mutuum in futuro, ergo: similiter creditor aliquid accipere potest, ut fidejussorem à suâ obligatione liberet, *Molin. Sà. Rebell. Dicast. l. 2. t. 16. d. 1. num. 28.*

4. Fidejussor ad plus non obligatur, quam principalis, & cessante obligatione principalis, cessat obligatio fidejussoris, quæ solùm accessoria est; hoc tamen non obstante posset fidejussor suo titulo se magis obligare, quam obligatus fuerit principalis, v. g. addendo juramentum, vel constituendo hypothecam, &c.

5. Fidejussor in defectu principalis tenetur etiam solvere ante sententiam judicis; nam ipsum naturæ in conscientia obligat ad fidem interpositam & acceptatam servandam, *P. Nav. Disput. num. 17.* Oppositum tamen est probabiliter; quia in ejusmodi contractibus quilibet se tenet obligare juxta usum receptum, & communem; sed communis usus videtur invaluisse, si fidejussor non solvat nisi sententiatus à judice: *Idem ibi.* Igitur attendenda est locorum consuetudo.

6. Si plures pro eodem debito fidejusserint, singuli tenentur in solidum, ita ut etiam unus, si ceteri non sint solvendo, excuti possit; si omnes solvendo, quilibet contra creditorem excipere potest, ne solus conveniatur; si unus solus fuerit coactus solvere à creditore, potest petere regressum contra alios, ut & ipsi suam partem contribuant, §. 2. *si plures Instit. de fidej. Reiffenst. l. 1. §. 1. n. 48.*

7. Si fidejusseris ad certum tempus, ad annum, vel ad certam diurnitatem, & principalis impetret temporis prorogationem, liber es à fidejussione, secus, si fidejusseris indefinitè, *Gomez. Azor. Dicast. n. 14.* Si debitor bona sua dilapidare incipiat, fidejussor iudice liberationem petere poterit, *Reiffenstul. l. 1. §. 1. n. 67.*

8. Mu-

8. Mulier non obligatur ex fidejussione nequidem in conscientia, nisi instrumentum publicum intervenerit; imò & tunc se tueri posset exceptione S. C. Vellej. *Hannol. Eng. n. 7.* Nisi fidejussor sit in suam utilitatem, vel juramento confirmaverit fidejussorem, &c. Fidejussio Religiosi vel etiam Prælati sine consensu Capituli de bonis Ecclesiæ facta non obligat Ecclesiam, c. 4. *de fidej.* privatque Prælatum ipso jure administratione, tam temporalium, quàm spiritualium, c. 2. *de solut.*

QUÆR. III. Quid sit assecuratio, & quæ conditiones ad eam requirantur?

6. *sz.* Assecuratio est contractus, quo quis gratis vel erga pretium suscipit in se periculum rei alienæ, obligando se ad ejus compensationem, si pereat; v. g. si dederis mihi 1000. assecuro, quòd merces tuæ salvæ sint adventuræ, & si perierint, earum valorem tibi reddam. Distinguitur assecuratio à fidejussione, quòd hæc solum in debitis locum habeat, obligetque tantum accessorie seu in defectu principalis; assecuratio autem est obligatio principalis; hinc si non nudè fidejussisti, sed simul assecurasti, quòd v. g. Cajus debitum soluturus sit, tu teneberis, etiamsi Cajus per impotentiam, aut aliter à debito excusetur. Contractus assecurationis est omninò justus, dummodo adsint sequentia:
7. 1. Æqualitas inter pretium, & periculum rei assecurandæ; hinc si per privatas litteras certò scias, nullum adesse periculum, eò quòd merces jam sint in tuto, aut viæ à latronibus, pyratibus, &c. sint liberæ, nec assecurare, minime aliquid exigere potes, *Salon. Azor. Dicast. num. 78. cont. Less.* Ratio est: solus titulus aliquid ex-

exigendi est periculum rei alienæ, quod assicura-
tor in se suscipit; si ergo nullum est periculum,
nil justè exigi potest.

2. Assuror debet admoneri de periculis,
si illa jam nota sint, ut his consideratis delibe-
ret, an velit, an non velit assurare; quò ma-
jus est periculum, eò plus assurans petere po-
test.

3. Si res jam certò sciatur periùsse, non pote-
tur assurari; quia assuratio verè est contractus
periculi, in quo debet esse utrimque periculum per-
dendi & lucrandi, quod cessat, si res jam certò
constat periùsse.

4. Assuror debet tantum habere in re, vel 8.
sive, ut totam rem assuratam casu, quo pereat,
solvere possit; quia in hoc consistit substantia hu-
jus contractùs; si res assurata valet 1000. & as-
suror habeat tantùm 500. *Bannes, Salon. Spor.*
cap. 98. dicunt totum contractum esse invali-
dum, & assurantem nequidem medium pretii
retinere posse, eò quòd sit dolus quòd sub-
stantiam contractùs; sed verius est, quòd tantùm
deceptio quòd medietatem substantiæ; adeò-
que sicut ipse assurans, si merces periùssent, de-
beret solvere 500. quos habet, sic & medium
pretium retinere poterit. *Prob. à pari, si in ludo*
pro 10. non habeam autem nisi 5. si lucret
10. quinque tantùm restituere teneor, quia quòd-
si alia quinque ludus erat justus, & par pe-
*riculum perdendi & lucrandi, *Rebell. l. 16. 9.**

QUÆR. IV. Quid sit pignus & hypotheca,
et quorum effectus?

9.
Pignus vel hypotheca est contractus, quo
alicui traditur, vel obligatur in securitatem
de-

debiti; si res illa est mobilis, propriè vocatur pignus, si immobilis, hypotheca; duplex autem est hypotheca, particularis una, quâ certa aliqua res obligatur, altera generalis, quâ omnia bona tam præsentia quàm futura obligantur. Item pignus aliud vocatur conventionale, quod partium consensu, aliud prætorium, quod à iudice, aliud tacitum, seu legitimum, quod à Legibus constituitur; sic pupillus & minorennis tutam habent hypothecam in omnia bona tutorum & curatorum pro debita administratione, item uxor pro assècuratione dotis in omnia bona mariti, &c, Effectus pignoris & hypothecæ sunt sequentes:

10. 1. Creditor hypothecarius præfertur non hypothecariis; si plures hypothecam habeant, præferendus est ille, qui habet privilegiatam, qualem in bona mariti ratione dotis habet uxor; si nullus habet privilegiatam, præfertur, qui prior est tempore, ut dixi *Cas. 46. à n. 4.*
2. Res oppignorata quamvis à Domino alienetur, manet sub pignore; si deterioratur, vel ex parte destruitur, v. g. domus exurit, id, quod remanet, nempe solum, vel fundus rationem pignoris retinet.
3. Res eadem oppignorari potest pro debitis pluribus, dummodo us solvendis sufficiat, imò rem tibi oppignoratam alteri pro simili debito oppignorare potes; hoc enim aliud non est, quam jus tuum cedere alteri, quod licitum est, *l. i. C. si pignus.*
11. 4. Si debitor elapso termino semel monitus intra biennium non solvat, potest pignus vendi, quod tamen superat debitum, debitori reddendum est; si pactus es non distrahere pignus, ad-

huc distrahere poteris, sed biennio & trinâ interpellatione opus erit, l. 4. ff. de pign. act. Ratio est, quod potestas distrahendi pignus sit de naturâ pignoris; quomodo enim per pignus affecuraretur debitum, si altero solvere nolente pignus distrahi non posset? Si ipse creditor pignus emat, vel distrahat contra LL. distractio est irrita, l. 4. C. si vendito. Reiffenst. à n. 76. quamvis Spor. à n. 119. dicat, ejusmodi Juris subtilitatibus opus non esse in foro conscientiæ, sed rem etiam ante elapsum biennium monito debitore justo pretio vendi posse.

5. Periculum, expensæ, & fructus pignoris pertinent ad ejus dominum; si accipis rem oppignoratam cum jure percipiendi ejus fructus, hic contractus vocatur antichrifeus; & quamvis à Jure civili toleretur, reprobatur tamen à Jure Canonico tanquam usurarius; possunt equidem ad titulum excusantes, ut si verè intendas emere fructus illos in censum annum, & illi non excedant pensionem aliàs debitam; aut si rem oppignoratam cum pacto retrovendendi; tunc enim sicut fructus rei, ita & fructuum; quo casu periculum expensæ rei ad te pertinebunt, &c. 6. Prælati non possunt bona Ecclesiæ, alienari prohibita, specialiter hypothecare absque consensu Capituli; possunt tamen generaliter non in utilitatem propriam, sed Ecclesiæ, & ejusmodi debita tenetur ejus successor solvere, ut patet ex c. 3. de pign.

Covarr. Pyrr. l. 3. tit. 31. num. 17.

Reiffenst. à num. 34.

S

CA-

R. D. Jansen Theol. Moral. Tom. II.